

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ

Збірник наукових праць

Випуск 19

Засновано у 2015 році

Рівне – 2024

УДК 37 : 005.591.61 -66
ББК 74.200

Інноватика у вихованні: зб. наук. пр. Вип. 19.Том.2. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт.ун-т; упоряд.:О. Б. Петренко; ред. кол.: О. Б. Петренко, Н. Б. Грицай, Т. С. Ціпан та ін. Рівне: РДГУ, 2024. 264 с.

До збірника увійшли наукові праці з теорії і методики освіти та виховання. У наукових розвідках представлено різновекторність сучасних підходів до змісту, форм і технологій освітнього процесу, починаючи від дошкілля і завершуючи вищою школою.

Редакційна колегія

Головний редактор: **Петренко Оксана Борисівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Заступник головного редактора: **Павелків Катерина Миколаївна**, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету;

Відповідальний секретар: **Ціпан Тетяна Степанівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної ради:

Сухомлинська О. В., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, головний науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського;

Павелків Р. В., доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Федяєва В. Л., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету.

Члени редколегії:

Androszczuk Irena (Андрощук І. М.), доктор габлітований, професор, професор кафедри Педагогіки праці та андрагогіки Академії педагогіки спеціальної імені Марії Гжегожевської у Варшаві (Республіка Польща);

Безкоровайна О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету;

Вихруш А. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Тернопільського національного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського;

Дичківська І. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету;

Грицай Н. Б., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри природничих наук з методиками навчання Рівненського державного гуманітарного університету;

Кобилянський О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки Вінницького національного технічного університету;

Ковальчук О. С., доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник Національного університету харчових технологій;

Кравченко О. О., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Мельничук І. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін Тернопільського державного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського;

Інноватика у вихованні. Випуск 19. Том 2. 2024.

Пелех Ю. В., доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи, завідувач кафедри педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи Рівненського державного гуманітарного університету;

Pobirchenko Natalia (Побірченко Н. С.), доктор габлітований, професор, професор надзвичайний на факультеті суспільних та гуманітарних наук Державного вищого навчального закладу імені Вітелона в Легніці (Республіка Польща);

Пустовіт Г. П., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Савчук Б. П., доктор історичних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту ім. Б. Ступарика Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаніка;

Sieradzka-Baziur Bożena (Сєрадзька-Базюр Б.), доктор габлітований, професор, проректор з наукової роботи і освітніх програм, Академія «Ігнатіанум» у м. Кракові (Республіка Польща);

Сойчук Р. Л., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

SirojC Zdzislaw (Сіройц Здзіслав), доктор габлітований соціальних наук в галузі педагогіка, професор, професор кафедри педагогіки Інституту педагогіки і психології Вищої школи менеджменту у Варшаві (Республіка Польща);

Баліка Л. М., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Бричок С. Б., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Skubisz Jolanta (Скубіш Йоланта), кандидат соціальних наук в галузі педагогіки, ад'юнкт відділу педагогіки і психології Академії гуманітарно-економічної в м. Лодзь, член групи соціальної педагогіки в Комітеті педагогічних наук Польської академії наук у Варшаві (Республіка Польща);

Останчук Н. О., кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики Рівненського державного гуманітарного університету;

Петренко С. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних технологій та моделювання Рівненського державного гуманітарного університету;

Шадюк О. І., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету.

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 21161-10961Р.

Наказом Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. збірник наукових праць РДГУ «Інноватика у вихованні» включений до Переліку наукових фахових видань України у категорію «Б» у галузі педагогічних наук (спеціальності – 011, 014, 015).

Фаховий збірник наукових праць РДГУ «Інноватика у вихованні» індексується міжнародною наукометричною базою даних Index Copernicus International: <https://journals.indexcopernicus.com/search/details?id=48435>

Упорядники: проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С., доц. Баліка Л. М., Бабяр А. А.
Друкується за рішенням Вченої ради РДГУ (протокол № 5 від 14 травня 2024 р.)

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2024

ЗМІСТ

Біда О., Чичук А., Кучай Т. Професійно-педагогічна підготовка учителів у педагогічних училищах у період повоєнної відбудови освіти (40-90-ті роки ХХ століття).....	6
Місечко О. Розвиток читацької грамотності студентів немовних спеціальностей на матеріалі професійно-орієнтованих іншомовних текстів...	15
Пантюк Т., Ревть А. Дитиноцентризм виховання у творчості письменників Закарпаття (20–30-х рр. ХХ ст.).....	28
Пустовіт Г., Баліка Л., Петренко І. Теоретичні конструкти професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів у педагогічному коледжі як заклади фахової передвищої освіти.....	37
Rudenko N., Rudenko W. Specyfika tożsamości etnicznej przyszłych pedagogów i logopedów.....	49
Сейко Н. Духовна освіта на Волині у ХІХ – на початку ХХ століття у контексті теорії етноконфесійної дифузії.....	60
Федяєва В., Шалівська Ю. Народно-педагогічна складова формування художньо-емоційного світу дитини за спадщиною В. Сухомлинського.....	76
Бондар І. Проблемно-пошукова діяльність на уроках історії як засіб формування креативності учнів.....	87
Ветрова І., Потапчук С. Можливості та проблеми реалізації автономії здобувача освіти в онлайн-навчанні.....	96
Вінтоняк О. Досвід діяльності педагогічних коледжів США крізь призму розвитку закладів фахової передвищої освіти в Україні.....	106
Grytsyk N., Cherevko I. Navigating English language teaching through lexical approach: holistic perspective.....	119
Левчук І. Духовно-просвітницька, соціально-меценатська діяльність провідних діячів православних братств Волині (другої половини ХІХ – початку ХХ століття) у становленні та збереженні духовно-моральних традицій виховання.....	130
Нестерук С., Синевич Б. Наративний аналіз як інтерпретація розповіді: методичний коментар.....	143
Поліщук І., Бричок С. Аналіз особливостей наукової школи Т. Д. Дем'янюк.....	153
Стельмашук Ж. Емоційно-етична компетентність вчителя початкової школи як психолого-педагогічна проблема.....	163
Триндюк В., Мартинюк А., Лобанова С. Мотивація здобувачів до вивчення іноземної мови у закладах вищої освіти.....	171
Шадюк О. Подолання тривожності у дітей раннього віку під час повітряної тривоги.....	183
Шурин О., Симонович Н. Особливості дизайн-освіти у системі технологічної освітньої галузі.....	192
Ясногурська Л., Мічуда Н., Масло І. Рефлексивна діяльність та її організація при вивченні іноземної мови.....	200
Доробки молодих науковців	
Даньшин М. Феномен «лідерства» в психолого-педагогічній науці: теоретичний аналіз.....	207
Демчук В. Етапи та педагогічні умови розвитку емоційного інтелекту підлітків у процесі творчої діяльності.....	216

Інноватика у вихованні. Випуск 19. Том 2. 2024.

Піддубник В. Вплив технологічного прогресу та штучних нейронних мереж на процес професійного розвитку композитора.....	226
Попова К. Теоретичні засади реалізації полікультурного підходу в процесі вивчення історії здобувачами загальної середньої освіти.....	233
Шульгач М. Педагогічна діяльність Світлани Максимюк в контексті розвитку кафедри педагогіки Рівненського державного гуманітарного університету.....	242
Рецензії	
Петренко О. Кафедра закладу вищої освіти крізь призму розвитку соціокультурного простору регіону [рец. на кн.: Виткалов С. В. Вища гуманітарна освіта в просторі регіональних культурних практик: історико-прикладний вимір: монографія. Publishing House of RSEC, Poznań, Poland – Рівне : ФОП «Брегін А.Р.», 2024. 867 с., іл.].....	250

УДК 73.2 (477)

DOI: 10.35619/iiu.v2i19.631

Петренко Оксана

доктор педагогічних наук, професор,
завідувачка кафедри теорії і методики виховання
Рівненського державного гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0001-6906-3542
e-mail: oksana.petrenko@rshu.edu.ua

**КАФЕДРА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ КРИЗЬ ПРИЗМУ РОЗВИТКУ
СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ РЕГІОНУ**

[рец. на кн.: Виткалов С. В. Вища гуманітарна освіта в просторі регіональних культурних практик: історико-прикладний вимір: монографія. Publishing House of RSEC, Poznań, Poland – Рівне : ФОП «Брегін А. Р.», 2024. 867 с., іл.].

Анотація. У публікації схарактеризовано чергове монографічно-довідкове видання рівненського автора Сергія Виткалова, в якому чи не вперше здійснено ґрунтовний аналіз підстав заснування й розвитку кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету в історичній ретроспективі.

Проаналізовано методологію наукового пошуку, яка базується на загальнонаукових методах здобуття інформації, серед яких – метод історичної реконструкції, аналіз та синтез; окремо виділено біографічний метод, за допомогою якого автору вдалося реконструювати основні напрями становлення і розвитку лише однієї освітньої структури – кафедри кризь призму діяльності її педагогічного колективу, а також її педагогів.

У монографії використовується традиційна форма з'ясування ефективності функціонування колективу – Літопис фіксації подій і невеличкий коментар яких суттєво розширює уяву читача про потенціал регіонального культурного простору та ефективність його функціонування, акцентує увагу на окремих постажах.

Доведено, що на значному джерельному матеріалі в монографії визначено й схарактеризовано основні етапи розвитку кафедри, виокремлено провідні напрями її діяльності, означено проблеми, над вирішенням яких працював колектив.

З'ясовано, що перевагою рецензованого дослідження є ґрунтовні додатки, які додають аналізованій праці більшої переконливості та достовірності.

Визначено можливості його використання рецензованої праці науково-педагогічними працівниками, здобувачами вищої освіти для створення аналогічних локальних історій, опрацювання яких дасть змогу створити згодом

повноцінну історію вищої культурологічної чи гуманітарної освіти в Україні загалом.

Ключові слова: регіональний культурний простір, освітнє середовище, кафедра закладу вищої освіти, міжнародна культурна практика, соціокультурна активність, історико-прикладний вимір.

Регіональний культурно-освітній простір у нинішніх умовах демонструє небачене розмаїття як у формах організації його основних параметрів та подій, так і способах відтворення чи реакції на них. Це можна пояснити тим національно-культурним піднесенням, що розпочалося з часу здобуття Україною державної незалежності і суттєво поглибилося останніми суспільними викликами, зокрема й війною, що стимулювала хвилю патріотизму, а також перегляд багатьох усталених понять та проблем, виявило безліч нових явищ в українському суспільстві, реакція на які лише починається.

Одним з переконливих доказів такого процесу є книга Сергія Виткалова «Вища гуманітарна освіта в просторі регіональних культурних практик: історико-прикладний вимір» (2024), яка щойно вийшла друком (Виткалов, (2024). Утім, першопричиною її створення став ювілей – 25-річчя заснування у м. Рівне нового закладу освіти – державного гуманітарного університету, в структурі якого й продовжує функціонувати кафедра івент-індустрій, культурології та музеєзнавства. Науково-педагогічний склад кафедри понад 50 років забезпечує соціокультурну сферу якісними фахівцями, сприяючи у такий спосіб її еволюційному поступу. Тож ця праця є своєрідним звітом за пройдений у чверть століття шлях.

До переваг рецензованої монографії (на основі аналізу авторського тексту) можна віднести таке: видання на сьогодні є чи не єдиним у регіоні за обсягом, глибиною і широкою історичною ретроспективою, яке присвячене розгляду питань становлення та еволюції лише однієї освітньої структури ЗВО – кафедри. Адже 5 розділів книги (понад 92 др. а.) – це достатньо ґрунтовний матеріал для формування загального уявлення про будь-який локальний організаційно-освітній конгломерат, а тому дає підстави на достатньо конкретному вимірі з'ясувати та деталізувати безліч її складових: підґрунтя заснування університету в регіоні; виявлення першого складу педагогів кафедри та його еволюцію за кваліфікаційними, фаховими характеристиками, академічною мобільністю в університеті, регіоні чи Україні, міжгалузевих і міжнародних контактах тощо, що вже саме по собі стимулює до широких узагальнень не лише стосовно діяльності цієї кафедри, але й системи організації вищої гуманітарної освіти в регіоні загалом. Це надто важливо ще й тому, що нині університет потребує реорганізації й модернізації через економічні та організаційно-методичні чинники.

Здійснений аналіз рецензованої монографії дає змогу стверджувати, що педагогічний колектив кафедри здебільшого завжди вирізняється активною громадянською позицією в просторі сучасної вищої школи. Рецензоване

видання переконливо демонструє позитивні надбання, зокрема: навіть з точки зору організації освітнього процесу книга є унікальним джерелом інформації не тільки щодо напрямів фахової підготовки здобувачів вищої освіти, щодо штатних педагогічних працівників кафедри, але й містить розлогі характеристики запрошених «гостьових» докторів наук, професорів, професіоналів-практиків, які й нині також суттєво урізноманітнюють забезпечення освітньо-професійних програм, допомагають молоді швидше знайти себе у складному просторі сьогодення. У монографії вміщено чимало інформації і про позанавчальну діяльність зі студентським колективом, залучення його представників до різноманітних форм громадської творчості, соціальної роботи, туристсько-екскурсійної діяльності тощо, що загалом і формує якісного фахівця, здатного відповідати на сучасні запити суспільства.

Як позитив, необхідно відзначити якісний і ґрунтовний обсяг залученого матеріалу, зокрема джерельної бази (різноманітних опитувань, архівних матеріалів, спогадів, приватних архівів митців та організаторів культурного простору, т. зв. «кафедральних» джерел, тобто численних навчальних планів, освітніх програм, протоколів засідань, звітів, нормативної та розпорядчої документації тощо. Автором досить вдало використано матеріали Державних архівів Рівненської та Волинської областей, галузевих архівів низки установ культури і мистецтв тощо, що надає переконливості й достовірності опублікованому тексту). Ці матеріали найбільше детально проаналізовано у Вступній частині книги (с.15-35) і які не лише традиційно розглядаються й детально аналізуються у цій частині наукового видання. Таким матеріалом збагачений увесь текст рецензованої праці, підтверджуючи чи аргументуючи кожне положення автора, роблячи його близьким у сприйнятті для фахівця будь-якого педагогічного напрямку.

Зацікавлення викликає книга і своєю структурованістю: адже в ній на широкому історичному тлі розглядаються традиційні напрями професійної діяльності науково-педагогічних працівників вищої школи, однак заземлених на регіональний її контекст (Розділ I, с.36-261), тобто набуваючи деталізованих і трансформованих характеристик усіх тих форм, що упродовж значного періоду часу напрацьовано педагогами вищої школи. Тому це видання, вважаємо, сприятиме зацікавленості педагогів будь-якого аналогічного закладу освіти, для яких подібні питання є тотожними в організаційно-методичному аспекті.

На нашу думку, досить переконливою є й представлена в монографії характеристика реалізованих науково-педагогічними працівниками кафедри напрямів діяльності освітнього консорціуму, сформованого автором видання з тих науково-педагогічних працівників двадцяти провідних закладів освіти України, які забезпечують підготовку фахівців напрямку 02 «Культура і мистецтво» та 03 «Гуманітарні науки» (с.83-162). У цьому контексті запропонований С. Виткаловим погляд на обрану структуру, використання принципів організації її діяльності та результатів може також з успіхом використовуватися й іншими регіональними закладами освіти. Адже він дає

можливість накопичувати оригінальний матеріал власного становлення в освітньому середовищі країни та постійно долучатися до тих процесів, які характеризують сучасну вищу школу. Ефективним він є і в час війни, яка обмежує переміщення педагогів, применшує можливості міжкультурної комунікації.

Дослідження вирізняє й широкий кореляційний аналіз інформації, введений автором до наукового обігу, що ґрунтується на різноманітних співставленнях наявних даних, зокрема й матеріалів, отриманому С. Виткаловим під час роботи у складі Експертних комісій МОН України (з 2019 р.), Банку експертів МОН (2012-2018 рр.), а також НАЗЯВО, ГЕР, спеціалізованих учених рад (із 2019 р.) та інших аналогічних структур й регіонального рівня (навчально-методичної, науково-технічної рад гуманітарного університету та вченої ради художньо-педагогічного факультету, низки галузевих Комісій Управління культури та туризму облдержадміністрації чи міськвиконкому, членом яких він є упродовж певного періоду), що розширює уявлення про потенціал кафедри та її впізнаваність. Сюди можна віднести й матеріал, що стосується окремих характеристик базового закладу освіти (Київського державного інституту культури), на підставі якого свого часу (1971 р.) й сформувався інститут культури в Рівному та його кафедри. Перевагою тексту цього розділу є безліч деталей, які, з одного боку, засвідчують обізнаність автора з усім тим, що організовується в колективі, підтверджуючи його безпосередню причетність до багатьох ініціатив часто в ролі організатора, а з іншого – засвідчують розмаїте культурне життя регіону, наявність в ньому багатьох небайдужих осіб, для яких стан культурного простору є важливим особистісним чинником, можливістю виявити власні художні потенції і стати на чолі культурного руху. Більшої читабельності розділу надають і чимало зразків візуального супроводу, доречно відібраних та прокоментованих автором, які лише розширюють загальну інформацію про форми організаційної діяльності педагогічного колективу. У розділі наведено сформовані автором творчі характеристики науково-педагогічного складу кафедри, за якими також чітко вбачається його еволюція; переконують і запропоновані автором поради стосовно організації різноманітних форм роботи з молоддю та чимало іншого оригінального матеріалу, за яким проглядається спеціальна «Програма художнього розвитку молоді», що активно реалізується різними засобами в колективі, розширюючи у такий спосіб потенціал неформальної освіти. Загалом цей розділ є найбільш інформаційно насиченим, адже у ньому схарактеризовано чимало форм та напрямів, у реалізації яких брали участь науково-педагогічні працівники.

Відзначимо й достатньо оригінальний матеріал, що використовує автор для підтвердження основних дослідницьких положень, скомпонований у розділі II – «Літопис діяльності кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства» (с. 262-498). Представлена конкретика фіксації подій, являючи собою значний обсяг джерельної бази, дає підстави переконатися не лише в інтенсивності функціонування соціокультурного простору, стимульованого

змiнами провiдних форм культурного життя, але й активнiстю науково-педагогiчних працiвникiв цiєї кафедри та тих напрямiв стимулювання освiтньої й соцiальної активностi молодi, якi вирiзняє цей колектив чимало рокiв. Вважаємо, що iнтерес читача-педагога iншого спрямування викличе й специфiчний матерiал, який презентує наявнi в арсеналi колективу органiзацiйнi форми духовного впливу на молодь, що чимало рокiв використовується в практицi роботи педагогiв. Адже «регiональний» рiвень педагогiчних методик, що застосовує науково-педагогiчний склад окремої кафедри, також становить iнтерес. Оскiльки він спирається переважно й на ментальнi характеристики молодi, наявнi культурнi традицiї, регiональний святково-обрядовий комплекс тощо. Iнакше кажучи, подає чи характеризує специфiчний, камерний аспект сприйняття цiєї iнформацiї i вже цим також розширює уяву про регiональний культурний простiр.

Звертає на себе увагу також достатньо об'ємний роздiл авторської публiцистики, поданий у вибiрковiй її презентацiї (с.499-624), де вiдтворено не лише стан соцiокультурного життя в регiонi останнiх рокiв, але й, так би мовити, зацiкавлення автора цими подiями, а також заходiв чи постатей, тобто iндивiдуалiзацiї ситуацiї. Представлена проблематика вирiзняється значною розмаїтiстю, адже торкається не лише питань культурно-мистецького життя, що найбiльше вiдповiдають фаховим уподобанням автора, але й чималої кiлькостi iншої тематики: органiзацiї освiтнього простору в регiонi; появі нових постатей на культурному видноколi i їх ролi у змiнi ситуацiї на краще; мiсця комунальних керiвних структур у пiдтримцi мiсцевого бiзнесу чи майстрiв мистецтв; нових форм культурно-дозвiллевої дiяльностi i засобiв залучення до неї мiсцевого населення, фестивального руху тощо. Та й Захiдно-Полiський етнорегiон, схарактеризований крiзь призму цiєї публiцистики, також постає достатньо привабливим культурним феноменом сучасностi. Опублiкована свого часу у рiзноманiтних регiональних та всеукраїнських виданнях, ця публiцистика засвiдчує як розвiй стилю мислення автора, так i широту охопленої проблеми, а також трансформацiйнi змiни в Захiдно-Полiському етноп просторi в новiтнiй перiод iсторiї України, зокрема i в час вiйни. Варто вiдзначити, що до багатьох iз цих заходiв, як i екскурсiйної дiяльностi, органiзованої упродовж багатьох рокiв, автором залучаються й здобувачi кафедри. I можливо, саме тому здобувачi вищої освiти цього педагогiчного колективу помiтно вирiзняються рiвнем духовної культури, власної активностi та високою академiчною успiшнiстю. Та й публiцистика, – це той феномен, що розкриває актуальну реакцiю автора на подiю чи постать, осмислення яких має вiдбутися згодом.

Фахово пiдготовленою та логiчною в аналізованому виданнi є презентацiя форм академiчної мобiльностi науково-педагогiчних працiвникiв, якi забезпечують освiтнiй простiр на шести освiтнiх програмах трьох спецiальностей кафедри, втiлених в окремому роздiлi IV – «Покажчики академiчної мобiльностi науково-педагогiчних працiвникiв» (с.636-781). Адже саме цi «предметнi» характеристики засвiдчують не лише творчий потенцiал

переважної більшості педагогів, але й підтверджують еволюційні чинники в їхній професійній діяльності, здатність та ефективність роботи на конкретний результат, демонструють результативність виконання відповідних розпорядчих настанов керівних органів вищої школи стосовно регіональної університетської освіти. Вони дають підставу виявити не лише роль кожного в освітньому просторі університету, інтенсивність професійної діяльності, але й у регіональній практиці та у вищій школі країни загалом. І саме вони слугують для молоді відповідним взірцем чи орієнтиром для її подальшої організаційно-творчої чи наукової діяльності, що згодом відображається й на випускниках (Розділ V, с.625-635). За ними (Показчиками академічної мобільності – авт.) також помітно потенціал регіональної освіти, його здатність протидіти деструктивним чинникам сьогодення. Вони репрезентують й широкі міжгалузеві контакти членів цього педагогічного колективу, їх здатність швидко реагувати на нові суспільні виклики. Тож алгоритм komponування цього розділу може з успіхом використовуватися будь-якою освітньою структурою, оскільки надає якісні і чіткі орієнтири в організації власного простору не лише конкретному педагогу, але й закладу освіти. За їх основними характеристиками можна простежити напрями еволюційних змін педагогічного корпусу регіональної освіти, його спроможність відповісти на будь-які виклики в сфері освіти. Тому використані автором у цьому виданні форми демонстрації творчого потенціалу педагогів мають стати важливим аспектом й для подальшої розробки чітких критеріїв оцінки професійної діяльності педагога і в гуманітарному університеті, адже їх алгоритм чимало років активно використовується у вищій школі країни.

Книгу вирізняє й чимало слушних порад, запропонованих автором на підставі детального аналізу соціокультурного простору регіону та реакції на них науково-педагогічних працівників вищої школи, а також власного різнопрофільного досвіду його роботи, здобутого вже у складі сучасних організаційних експертних структур МОН України, НАЗЯВО, багатьох ЗВО чи регіону загалом, які можна повною мірою використовувати в сучасному освітньому середовищі і які підтверджують постійний пошук як автора, так і педагогів кафедри, спрямованих на віднайдення подальших ефективних шляхів організаційно-культурної, навчально-методичної й науково-дослідної діяльності колективу та форм роботи, спрямованих на студентське середовище.

Здійснюючи подальший аналіз цього видання, звернемо увагу й на чи не найпереконливішу характеристику ефективності організаційно-культурної та науково-педагогічної діяльності колективу педагогів, а саме – випускників кафедри (с.625-635), в творчій самореалізації яких певною мірою відображаються всі ті методики, форми активізації освітнього простору і безліч іншого – тобто професіоналізм організаторів-педагогів. Адже той відносно невеликий, утім переконливий перелік посад, які вони обіймають у сучасному духовному просторі країни чи далекого зарубіжжя та зважаючи на значні міграційні процеси в суспільстві, – це також вагомий аргумент на користь ефективності обраного шляху науково-педагогічними працівниками колективу,

узгодженість форм їх діяльності із загальною освітньою доктриною функціонування гуманітарного університету та вищої школи країни загалом. Це і результат якісної та ефективної профорієнтаційної діяльності уже в процесі безпосереднього навчання молоді.

Досить інформативними й цікавими є Додатки (с.782-813), скомпоновані у достатньо об'ємному блоці матеріалу книги, за якими також відстежується еволюція вищої школи й регіональної зокрема. У цих додатках вміщено чимало актуального матеріалу, який увиразнює характеристики етапів становлення вищої освіти й окремих її структурних компонентів: зразки актуальних, на думку автора, форм, що використовуються в сучасній педагогічній практиці, характеристика здобутків педагогів-практиків чи зразків звітної або «контрольної» документації, на підставі якої здійснюються експертні заміри стану вищої освіти її здобувачів, склад різноманітних експертних рад, що функціонували чи функціонують у вищій школі, копії наказів про запрошення педагогів кафедри до участі в різноманітних експертних комісіях МОН України, організаційно-культурні здобутки окремих педагогів, запрошених для забезпечення функціонування спеціальностей кафедри тощо. Одним словом, для фахівця – це цікава лабораторія з технологій сучасної освіти.

Є в книзі Іменний (с.823-849) та Географічний (с.850-858) покажчики, матеріал яких допомагає краще орієнтуватися в авторському тексті та підтверджує широкоформатний аспект цього дослідження й наукового інтересу автора.

Наявний матеріал ілюструється відповідним візуальними зразками, часто – майже унікальними, тобто джерельною базою, матеріал якої розширює сприйняття авторського тексту.

Підсумовуючи, зазначимо, що фактично усім ґрунтовним науковим працям С. Виткалова, що вийшли друком останнім часом (Виткалов, 2012), притаманна акцентуація інформації: якщо регіональні культурологічні видання мають переважно публіцистичний характер, а їх сторінки вирізняє значна кількість ілюстративного матеріалу, що також певною мірою пояснює саму ідею підготовленої роботи, вводячи до наукового обігу чимало візуального сегменту, то в аналізованих працях цього автора центральне місце займає лише текст, тобто інформація про подію, постать чи явище, намагання максимально повно розкрити її (його) в усіх організаційно-культурних вимірах. І хоча такий варіант презентації для висвітлення проблеми вважається чи не найкращим, тобто текстоцентричним, більш інформаційно насиченим, проте і візуальний ряд міг би певним чином доповнити, уточнити або розширити предмет цього наукового пошуку, глибше представити його зміст. Адже особливих проблем з його зразками в автора, як свідчить проведений аналіз, немає.

Специфічною характеристикою праць С. Виткалова є також намагання автора зберегти безліч деталей стосовно організації освітньої, науково-методичної та організаційно-культурної діяльності членів колективу кафедри,

підтверджених численними посиланнями на різноманітні документи, позаяк історична ретроспектива наукового пошуку дає для цього реальні можливості.

Книга, традиційно надіслана автором до бібліотек регіону, дає можливість кожному ознайомитися з потенціалом цієї кафедри, наявністю в її активі безлічі цікавих методик роботи з молоддю, формами міжкультурної комунікації колективу педагогів, їх міжрегіональними і міжнародними зв'язками, а відтак – скласти повну уяву про організаційно-культурний потенціал не лише регіональної вищої школи, а й країни.

Вважаємо, що монографія є своєрідним профорієнтаційним джерелом для молоді, оскільки демонструє чимало технологічних аспектів функціонування сучасної вищої школи.

Якісно відредагований і скомпонований текст цього видання редактором – завідувачем кафедри, проф. В. Г. Виткаловим, засвідчує багаторічний професійно плідний тандем з автором цієї книги у спробі подальшої розробки актуальних проблем культурної регіоніки, виявлення її ефективності і проблемного ряду навіть у час війни та можливих шляхах подальшого розгортання регіоналістики як галузі науки на перспективу, провідні напрями якої реалізує педагогічний колектив кафедри.

Тому монографія буде корисною і для широкого кола читачів як специфічна збірка фіксації практичного педагогічного досвіду конкретної освітньої структури, можливих профорієнтаційних аспектів, а також методик організації роботи зі студентською молоддю в різний історичний період, так і для педагогів вищої школи загалом, оскільки демонструє потенціал гуманітарного університету крізь призму діяльності конкретної кафедри.

Ця книга є важливим фаховим джерелом, адже війна помітно загострила питання духовності, патріотизму, нового бачення професійної освіти в сучасному культурному просторі, її національних підвалин (Білецька, Левкова та Савчак].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Білецька, Т., Левкова, О. та Савчак, І. Концепція нової національної культурної політики України. *Культурний код Східного партнерства*. URL: http://www.kultura.org.ua/wp-content/uploads/FINALConcept_RoadMap_UA_CultureCodingEaP.pdf (дат звернення 15.05.2024)

Виткалов, С. (2024). *Вища гуманітарна освіта в просторі регіональних культурних практик: історико-прикладний вимір: монографія*. Publishing House of RSEC, Poznań, Poland – Рівне: ФОП «Брегін А.Р.». 868 с., іл. + 28 с. кольор. вставка].

Виткалов, С. (2012). *Рівненщина: культурно-мистецький потенціал в парадигмах сучасності: монографія*. Рівне: М. Дятлик, 416 с.; Виткалов, С. (2014). *Культурно-мистецька Україна в регіональних вимірах: творчі портрети митців, художніх колективів та організаторів духовного життя: монографія*. Рівне: ПП «ДМ». 362 с.; Виткалов, С. (2021). *Вища*

культурологічна освіта в Україні: регіональний дискурс: крізь призму діяльності кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ: монографічно-довідк. вид. Рівне: А. Брегін. 550 с., іл.

REFERENCES

Biletska, T., Levkova, O., Savchak, I. *Kontsepsiia novoi natsionalnoi kulturnoi polityky Ukrainy* [The Concept of the New National Cultural Policy of Ukraine]. Kulturnyi kod Skhidnoho partnerstva. URL: http://www.kultura.org.ua/wp-content/uploads/FINALConcept_RoadMap_UA_CultureCodingEaP.pdf (data zvernennia 15/05/2024). [in Ukrainian]

Vytkalov, S. (2024). *Vyshcha humanitarna osvita v prostori rehionalnykh kulturnykh praktyk: istoryko-prykladnyi vymir: monohrafiia* [Higher Humanitarian Education in the Space of Regional Cultural Practices: Historical and Applied Dimension: Monograph]. Publishing House of RSEC, Poznan, Poland – Rivne : FOP «Brehin A.R.». 868 s., il. + 28 s. kolor. vstavka]. [in Ukrainian]

Vytkalov, S. (2012). *Rivnenshchyna: kulturno-mystetskyi potentsial v paradyhmakh suchasnosti: monohrafiia* [Rivne Region: Cultural and Artistic Potential in Modern Paradigms: Monograph]. Rivne : M. Diatlyk. 416 s.; Vytkalov, S. (2014). *Kulturno-mystetska Ukraina v rehionalnykh vymirakh: tvorchy portrety myttsiv, khudozhnykh kolektyviv ta orhanizatoriv dukhovnoho zhyttia: monohrafiia* [Cultural and Artistic Ukraine in Regional Dimensions: Creative Portraits of Artists, Artistic Collectives and Organizers of Spiritual Life: Monograph]. Rivne : PP «DM». 362 s.; Vytkalov, S. (2021). *Vyshcha kulturolohichna osvita v Ukraini: rehionalnyi dyskurs: kriz pryzmu diialnosti kafedry ivent-industrii, kulturolohii ta muzeieznavstva RDHU: monohrafichno-dovidk. vyd.* [Higher Cultural Education in Ukraine: Regional Discourse: Through the Prism of the Activities of the Department of Event Industry, Cultural Studies and Museum Studies of the RDSU: Monographic and Reference Edition] Rivne : A. Brehin. 550 s., il. [in Ukrainian]

DEPARTMENT OF ГТШМУКІШЕН THROUGH THE PRISM OF THE DEVELOPMENT OF THE SOCIO-CULTURAL SPACE OF THE REGION

[Revier on the book: Vytkalov S. V. Higher humanitarian education in the space of regional cultural practices: historical and applied dimension: monograph. Publishing House of RSEC, Poznań, Poland – Rivne: FOP «Bregin A.R.», 2024. 867 p., illustrations].

Oksana Petrenko

Doctor of Sciences (in Pedagogy), Professor,
Head at the Theory and Methods of Education Department,
Rivne State University for the Humanities,
Rivne, Ukraine

ORCID: 0000-0001-6906-3542,

e-mail: oksana.petrenko@rshu.edu.ua

Abstract. The publication describes the monographic and reference publication of the Rivne author Serhii Vytkaľov, which for the first time provides a thorough analysis of the founding and development of the Department of Event Industries, Cultural Studies and Museum Studies of Rivne State University of the Humanities in historical retrospect.

The author analyzes the methodology of scientific research, which is based on general scientific methods of obtaining information, including the method of historical reconstruction, analysis and synthesis; the biographical method is separately outlined, with the help of which the author managed to reconstruct the main directions of formation and development of only one educational structure - the department through the prism of the activities of its teaching staff and its educators.

In the monograph it is used the traditional form of determining the effectiveness of the collective's functioning, – the Chronicle of Events, and a short commentary on it significantly expands the reader's understanding of the potential of the regional cultural space and the effectiveness of its functioning, and focuses on individual figures.

It is proved that in the monograph it is used significant source material to identify and characterize the main stages of the department's development, the leading areas of its activity and the problems that the staff worked to solve were outlined.

It was found that the advantage of a peer-reviewed study is its thorough appendices, which add more convincing and credibility to the analyzed work.

The article identifies the possibilities of using peer-reviewed work by research and teaching staff and higher education students to create similar local histories, the study of which will subsequently create a full-fledged history of higher cultural or humanitarian education in Ukraine as a whole.

Keywords: regional cultural space, educational environment, department of the University, international cultural practice, socio-cultural activity, historical and applied dimension.

Стаття надійшла до редакції 28.04.2024 р.

Наукове видання

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ
Збірник наукових праць

Випуск 19
Том 2.

Упорядники:
проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С.,
доц. Баліка Л. М., Бабяр А. А.

Підписано до друку 14.05.2024 р.
Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 16,7. Замовлення №235/2. Наклад 300

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
ВРМ-ПОЛІГРАФ
вул. Київська, 36, м. Рівне, 33027;
тел.: 0800 - 33 - 51 - 57

I – 66   **Інноватика у вихованні:** зб. наук. пр. Вип. 19. Том 2. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт.ун-т; упоряд.:О. Б. Петренко; ред. кол.: О. Б. Петренко, Н. Б. Грицай, Т. С. Ціпан та ін. Рівне: РДГУ, 2024. 264 с.

УДК 37: 005.591.6
ББК 74.200

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2024